

Зів'яле листя

Автор:

Іван Франко

Зів'яле листя

Іван Якович Франко

Іван Якович Франко

ЗІВ'ЯЛЕ ЛИСТЯ

(1896)

Перший жмуток (1886-1893)

* * *

Не знаю, що мене до тебе тягне,

Чим вчарувала ти мене, що все,

Коли погляну на твоє лице,

Чогось мов щастя й волі серце прагне

І в груді щось метушиться, немов

Давно забута згадка піль зелених,

Весни і квітів, — молода любов

З обійм виходить гробових, студених.
Себе я чую сильним і свобідним,
Мов той, що вирвався з тюрми на світ;
Таким веселим, щирим і лагідним,
Яким я був за давніх, давніх літ.
І, попри тебе йдучи, я дрижу,
Як перед злою не дрижав судьбою;
В твоє лице тривожно так гляджу, —
Здаєсь, ось-ось би впав перед тобою.
Якби ти слово прорекла мені,
Я б був щасливий, наче цар могучий,
Та в серці щось порвалось би на дні,
З очей би сліз потік полявся рвучий.
Не знаємось, ні брат я твій, ні сват,
І приязнь мусила б нам надокучить,
В житті, мабуть, ніщо нас не сполучить,
Роздільно нам прийдеться і вмирать.
Припадком лиш не раз тебе видаю,
На мене ж, певно, й не зирнула ти;
Та прецінь аж у гріб мені — се знаю —
Лице твоє прийдеться донести.

* * *

Не боюсь я ні бога, ні біса,
Маю серця гіпотеку чисту;
Не боюся я й вовка із ліса,
Хоч не маю стрілецького хисту.
Не боюсь я царів-держилюдів,
Хоч у них є солдати й гармати;
Не боюсь я людських пересудів,
Що потраплять і душу порвати.
Навіть гнів твій, дівчино-зірничко,
Не лякав мене ні крихітки:
Я люблю те рум'яне личко
І розіскрені очі-красітки.
Лиш коли на те личко чудове
Ляже хмарою жалісна туга,
І болюче дрижання нервове
Ті усточка зціплить, як шаруга,
І докір десь у горлі пропаде,
І в знесиллі опустяться руки,
І благає підмоги, поради
Прошибаючий погляд розпуки,
Отоді мое серце стискає,
Мов кліщами, холодна тривога:
Біль німий мене більше лякає,
Ніж всі громи й злих сил перемога.

* * *

Раз зійшлися ми случайно,
Говорили кілька хвиль —
Говорили так звичайно,
Мов краєни, що нечайно
Здиблються з-за трьохсот миль.
Я питаю про щось таке,
Що й не варт було питать,
Говорив щось про ідеї —
Та зовсім не те, не тее,
Що хотілося сказать.
Звільна, стиха ти, о пані,
І розсудно річ вела;
Ми розстались, мов незнамі,
А мені ти на прощанні
І руки не подала.
Ти кивнула головою,
В сінях скрилася як стій;
Я ж мов одурілий стою
І безсилий за тобою
Шлю в погоню погляд свій.
Чує серце, що в тій хвилі
Весь мій рай був тут — отсе!

Два-три слова, щирі, милі

І гарячі, були б в силі

Задержать його на все.

Чує серце, що програна

Ставка вже не верне знов...

Щось щемить в душі, мов рана:

Се блідая, горем п'яна,

Безнадійная любов.

* * *

Твої очі, як те море

Супокійне, світляне;

Серця мого давне горе,

Мов пилінка, в них тоне.

Твої очі, мов криниця

Чиста на перловім дні,

А надія, мов зірниця,

З них проблискує мені.

16. IV. 1883

"Не надійся нічого"

Як ти могла сказати се так рівно,
Спокійно, твердо? Як не задрижав
Твій голос в горлі, серце в твоїй груді
Биттям тривожним не зглушило ті
Слова страшні: "Не надійся нічого!"
Не надійся нічого! Чи ти знаєш,
Що ті слова — найтяжча провина,
Убійство серця, духу і думок
Живих і ненароджених? Чи в тебе
При тих словах не ворухнулась совість?
Не надійся нічого! Земле-мамо!
Ти, світе ясний? Темнота нічна!
Зірки і люди! Чим ви всі тепер?
Чим я тепер? О, чом не пил бездушний?
Чом не той камінь, не вода, не лід?
Тоді б не чув я пекла в своїй груді,
І в мізку моім не вертів би нор
Черв'як неситий, кров моя кипуча
В гарячці лютій не дзвонила б вічно
Тих слів страшних: "Не надійся нічого!"
Та ні, не вірю! Злуда, злуда все!
Живущої води в напій мені
Ти долила, а жартом лиш сказала,
Що се отрута. Бо за що ж би ти
Могла вбивать у мене душу й тіло?

Ні, ні, не вірю! В хвилю ту, коли
Уста твої мене вбивати мали, —
Лице твое бліде, тривожні очі,
Вся стать твоя тремтяча, мов мімоза,
Все мовило мені: "Не вір! Не вір!"
Ти добра, щира! О, не ошукаеш
Мойого серця гордості лускою!
Я зрозумів тебе! Ти добра, щира!
Лиш бурі світу, розчаровань муки
Заволокли тебе отим туманом.
І в серці своїм знов я чую силу
Розсіяти туман той, теплотою
Чуття і жаром думки поєднати
Теб з життям — і в відповідь тобі
Я кличу: "Надійсь і кріпись в борбі!"

* * *

Я не надіюсь нічого
І нічого не бажаю —
Що ж, коли жию і мучусь,
Не вмираю!
Що ж, коли гляджу на тебе
І не можу не глядіти,

І люблю тебе! Куди ж те

Серце діти?

Усміх твій, неначе сонце

Листя покрівля зелене,

А з'їдає штучну краску —

Смійся з мене!

Я не надіюсь нічого,

Але як бажання сперти?

Не бажать життя живому,

Тільки смерти?

Жиймо! Кожде своїм шляхом

Йдім, куди судьба провадить!

Здиблемось колись — то добре,

А як ні — кому се вадить?

* * *

Безмежнеє поле в сніжному завою,

Ох, дай мені обширу й волі!

Я сам серед тебе, лиш кінь підо мною

І в серці нестерпнії болі.

Неси ж мене, коню, по чистому полю,

Як вихор, що тутка гуляє,

А чень, утечу я від лютого болю,

Що серце мое розриває.

* * *

Не минай з погордою

І не смійсь, дитя!

Може, в тім осміянім

Суть твого життя.

Може, в тім зневаженім

Твого щастя карб,

Може, в тім погордженім

Є любові скарб.

Може, сміх твій нинішній,

Срібний та дзвінкий,

Стане в твоїй пам'яті

За докір гіркий.

* * *

Я не кляв тебе, о зоре,

Хоч як сильно жаль мій ріс;

Насміх твій і власне горе

Я терпливо переніс.

Та боюсь за тебе дуже,

Бо любо — то мстивий бог;

Як одно її зневажить,

Любить мститься на обох.

Як сміючись ти вбивала

Чистую любов мою,

Кінець ознакомительного фрагмента.

Купити: <https://tellnovel.me/ivan-franko/z-v-yale-listya>

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)